

1/ אסתר פרק ב

(י) **לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמּוּתָהּ וְאֶת־מִוֹלְדֹתֶיהָ כִּי מְרַדְכִי צִוָּה עֲלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תִגִּיד:**
רש"י
(י) אֲשֶׁר לֹא תִגִּיד – כְּדֵי שִׂאמְרוּ שֶׁהִיא מִמְּסַפְחָה צְוִיָּה וְשִׁלְחוּהָ שָׂאֵם יַדְעוּ שֶׁהִיא מִמְּסַפְחַת שְׂאוֹל הַמֶּלֶךְ הָיוּ מַחְזִיקִים צֵה:

21/ אסתר פרק ב פסוק יא

וּבְכֹל־יְוָם וְיוֹם מְרַדְכִי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי זֶזְאָר בֵּית־הַנְּעֻמִּים לְדַלֵּת אֶת־שֵׁלֹכֹם אֶסְתֵּר וּמַה־יַּעֲשֶׂה בָּהּ:
רש"י
(יא) וּמַה יַּעֲשֶׂה צֵה – זֶה אֶחָד מִשְׁנֵי דְלִיקִים שְׁנֵיתָן לְהֵם רַמְזוּ יִשְׁעוּהָ דוּד וּמְרַדְכִי דוּד שְׁנֵאמַר (שְׁמוּאֵל א' יז) גַּם אֵת הָאֵרִי גַם הַדּוּב הֵכָה עֲבָדְךָ אִמַּר לֹא צָא לְיַד דָּבָר זֶה אֲלֹא לְסַמוּךְ עֲלָיו לְהִלָּחֵם עִם זֶה וְכֵן מְרַדְכִי אִמַּר לֹא אֵירֵעַ לְדַקְדָּק זֶה שְׁתִּלַּקַח לְמַשְׁכָּב עֲרַל אֲלֹא שְׁעִתִּידָה לְקוּם לְהוֹשִׁיעַ לְיִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִיא מַחְזֵר לְדַעַת מַה יִּהְיֶה בְּסוּפָהּ:

22/ בראשית פרק לו פסוק כ

וְעַתָּה לְכוּ וְנִהַרְגֶהוּ וְנִשְׁלַכְהוּ בְּאֲזוּד הַבְּרֹת וְאִמְרֵנוּ זֹנִיה רַעָה אֶכְלָתְהוּ וְנִרְאָה מַה־יִּהְיֶה וְזִכְרֵנוּ:
בראשית פרק נ
(כ) וְאַתֶּם זֹשִׁבְתֶּם עֲלֵי רַעָה אֶלְקִים זֹשִׁבָה לְטִבָּה לְמַעַן עֲשֶׂה בַיּוֹם הַזֶּה לְהַזְוִיַּת עַם־רַב:

23/ שמות פרק א

(כב) וַיֵּצֵא פְרַעֲהַ לְכַלְעֵמוֹ לְאִמֹר כָּל־הַבָּנִים הַיְלֹודִים הִיאֲרָה תִשְׁלַיְכֶהוּ וְכָל־הַבָּתִּים תִּזְוִינָן:
רש"י שמות פרק א
יוֹם שְׁנוֹלֵךְ מִשָּׁה אִמְרוּ לוֹ אֲלֵטְגִנִּינוּ הַיּוֹם נוֹלַד מוֹשִׁיעֵנוּ, וְאִין אֲנוּ יוֹדְעִין אִם מִמִּצְרַיִם אִם מִיִּשְׂרָאֵל, וְרוֹאִין אֲנוּ שְׁסוּפוּ לְלַקוֹת בְּמִיָּם, לְפִיכָךְ גָּזַר אֹתוֹ הַיּוֹם אֲף עַל הַמִּצְרַיִם, שְׁנֵאמַר כֹּל הַבָּנִים הַיְלֹודִים, וְלֹא נִאֲמַר הַיְלֹוד לְעַצְמֵם, וְהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים שְׁסוּפוּ לְלַקוֹת עַל מִי מִיִּצְרָה:

24/ שמות פרק ב

(ג) וְלֹא־יִכְלֶה עוֹד הַצִּפְתִּי וְתִקְוֹז־לֹא תִבֵּת גְּמֵא וְתִזְוִי־מִרְהָ בְּזוּמַר וּבִבְרִית וְתִשֵּׁם בָּהּ אֶת־הַיְלֹוד וְתִשֵּׁם בְּסוּף עַל־שִׁבַּת הַיָּאָר:
(ד) וְתִתְצַב אֲזוּתוֹ מְרוֹזֵק לְדַעָה מַה־יַּעֲשֶׂה לוֹ:
אֲבָן עֲזָרָה שְׁמוֹת פְּרָק ב
אוֹלֵי סִבָּב הַשֵּׁם זֶה שִׁיגְדֵל מִשָּׁה בְּבֵית הַמַּלְכוּת לְהִיוֹת נַפְשׁוֹ עַל מַדְרַגָּה הַעֲלִיּוֹנָה בְּדֶרֶךְ הַלִּימוּד וְהַרְגִּילוֹת, וְלֹא תִהְיֶה שְׁפֵלָה וְרַגְלִיָּה לְהִיוֹת בְּבֵית עַבְדִּים. הֵלֵא תְרַאָה, שֶׁהֵרָג הַמִּצְרִי בַעֲבוּר שֶׁהוּא עֹשֶׂה חֲמַס. וְהוֹשִׁיעַ בְּנוֹת מִדִּין מִהַרְוּעִים, בַּעֲבוּר שֶׁהִיוּ עוֹשִׂים חֲמַס לְהַשְׁקוֹת צֶאֱנָן מִהַמִּים שְׁדֵלוּ. וְעוֹד דְּבַר אַחֵר, כִּי אֵלּוּ הִיָּה גְדֵל בֵּין אַחֵר וְיִכִּירוּהוּ מִנְעוּרָיו, לֹא הָיוּ יֹרְאִים מִמֶּנּוּ, כִּי יִחְשְׁבוּהוּ כְּאַחַד מֵהֵם.

25/ תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיט עמוד א

יוֹסֵף מוֹקִיר שְׁבִי, הוּא הוּוֹא נְכַרִּי בִּשְׁבֻבוֹתֵיהָ, דְּהוּוֹ נְפִישֵׁי נְכַסִּיהָ טוֹבֵא. אִמְרֵי לִיָּה כְּלֵדֵאִי (חֲזִים בְּנוֹכְבִּים): כוֹלְהוּ נְכַסִּי – יוֹסֵף מוֹקִיר שְׁבִי אֲכִיל לְהוּ. אוֹל זְבַנְיִנְהוּ לְכוֹלְהוּ נִיכְסִי, זְבַן בְּהוּ מְרַנְנִיתָא, אוֹתְבָה בְּסִינְיָה (כּוֹבַע שְׁלוּ). בְּהַדִּי דְקָא עֵבֶר מְבַרָא – אִפְרַחִיה זִיקָא, שְׁדִיָּה בְּמִיא, בְּלַעִיה כּוּוֹרָא (דְּג). אִסְקוּהָ אִיִּיתוּהָ אִפְנִיא דְּמַעֲלֵי שְׁבַתָא. אִמְרֵי: מֵאָן זְבִין כִּי הַשְׁתָּא? אִמְרֵי לְהוּ: זִילוּ אִמְטִיּוּהוּ לְגַבִּי יוֹסֵף מוֹקִיר שְׁבִי, דְּרַגִּיל דּוֹבִין. אִמְטִיּוּהָ נִיְהַלִּיהָ, זְבַנְיָה. קְרַעִיהָ, אִשְׁכַּח בִּיהָ מְרַנְנִיתָא, זְבַנְיָה בְּתַלְמִיר עִילִיתָא דְּדִינְרֵי דְּדַהֲבָא. פְּנַע בִּיהָ הוּוֹא סְבָא, אִמְרֵי: מֵאָן דִּיּוּיָף שְׁבַתָא – פְּרַעִיהָ שְׁבַתָא

פרשת פקודי ופורים - לא לריב עם אלוקים

2/ רמב"ן שמות הקדמה

וּנְתִיחַד סִפְר וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּעִנִּין הַגְּלוּת הָרֵאשׁוֹן הַנְּגוּד בְּפִי' וּבַגּוֹלָה מִמֶּנּוּ וְלִכְן חוֹר וְהַתְּחִיל בְּשְׁמוֹת יוֹרְדֵי מִצְרַיִם וּמִסְפָּרָם אֲף עַל פִּי שִׁכְבַר נִכְתָּב זֶה בַּעֲבוּר כִּי יִירְדַתְּם שֵׁם הוּא רֵאשִׁית הַגְּלוּת כִּי מֵאֵז הוּחַל. וְהֵנָּה הַגְּלוּת אִינּוּ נְשַׁלְּם עַד יוֹם שׁוּבָם אֵל מְקוֹמָם וְאֵל מַעֲלַת אֲבוֹתָם יִשׁוּבוּ. וְכַשִּׁיבֵצוּ אִמְצְרִים אֲף עַל פִּי שִׁיבֵצוּ מִבֵּית עַבְדִּים עַדִּין יִחְשְׁבוּ גּוֹלִים כִּי הִיוּ בְּאֶרֶץ לֹא לְהֵם נְבוֹכִים בְּמַדְבַּר וְכַשְׁבָּאוּ אֵל הָרֵ סִינִי וְעִשׂוּ הַמַּשְׁכָּן וְשָׁב הַקְּדוּשָׁ בְרוּךְ הוּא וְהַשְׁרַה שְׁכִינְתוֹ בִּינִיהֶם אוֹ שָׁבוּ אֵל מַעֲלוֹת אֲבוֹתָם שֶׁהִיָּה סוּד אֵלֹהֵם עֲלֵי אֵהִלִּיהֶם וְהֵם הֵם הַמְּרַכְבָּה וְאֵן נַחֲשֵׁבוּ גְּאֹלִים וְלִכְן נְשַׁלְּם הַסִּפְר הַזֶּה בְּהַשְׁלִימוֹ עִנִּין הַמַּשְׁכָּן וּבְהִיוֹת כְּבוֹד ה' מֵלֵא אוֹתוֹ תְּמִיד:

3/ שמות פרק מ

(לד) וְלֹא־יִכָּל מִשְׁהָ לְבוֹא אֶל־אֶהֱל מוֹעֵד כִּי־שִׁכַן עֲלָיו הָעֶנְן וְכִכְבֹּד יִקֹּץ מִלֵּא אֶת־הַמִּשְׁכָּן:
(לו) וּבְהַעֲלוֹת הָעֶנְן מֵעַל הַמִּשְׁכָּן יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִסְעֵיהֶם:
(לז) וְאִם־לֹא יַעֲלֶה הָעֶנְן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יוֹם הָעֲלֹתוֹ:

4/ תלמוד בבלי מסכת שבת דף לא עמוד ב

וְקַסְבַּר רַבִּי יוֹסִי: סוֹתֵר עַל מִנַּת לְבָנוֹת בְּמִקְוָמוֹ – הוּי סוֹתֵר, עַל מִנַּת לְבָנוֹת שְׁלֵא בְּמִקְוָמוֹ – לֹא הוּי סוֹתֵר. אִמַּר לִיָּה רַבָּה: מְבִדִי, כֹּל מִלְּאֲכוֹת יִלְפִינָן לְהוּ מִמְּשַׁכְּן וְהַתָּם סוֹתֵר עַל מִנַּת לְבָנוֹת שְׁלֵא בְּמִקְוָמוֹ הוּוֹ! אִמַּר לִיָּה: שְׁאִנִּי הַתָּם, כִּיּוֹן דְּכַתִּיב עַל פִּי ה' יַחֲנוּ – כְּסוֹתֵר עַל מִנַּת לְבָנוֹת בְּמִקְוָמוֹ דְּמִי

5/ והגדת פקודי

וּמַעֲתָה זֶה הַתְּשׁוּבָה לְשֵׁאלָה. אִימְתִי נַחֲשֵׁבוּ לְגֹאֲלִים...הֵם נַחֲשֵׁבוּ גֹאֲלִים כְּשֶׁהַשְׁכִּינָה שְׁרַתָּה בִּינִיהֶם וּמִקְוָמָם הוּא הֵיכָן שֶׁהַשְׁכִּינָה, אַחֲרֵיהָ יִלְכוּ וּבַעֲקֻבוֹתֶיהָ יַחֲנוּ.

6/ דברים פרק כה

(י) זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר־עֲשִׂיתָ לְךָ עַמְּלֶךָ בְּהַרְףּ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם:
(יז) אֲשֶׁר קָרַף בְּהַרְףּ וַיִּזְגַּב בָּהּ כָּל־הַנְּזוּזִשְׁלִים אֲזוּרִיהָ וְאֶתְהָ עֵיף וַיִּגַּע וְלֹא יָרָא אֶלְקִים:

7/ מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי פרק יז

(ח) וַיִּבֵּא עַמְלֶךָ ר' יוֹשֻׁעַ אוֹמ' שֶׁהִיָּה נִכְנַס תַּחַת עַנְנֵי כְבוֹד וְגוֹבֵב נַפְשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וְהוֹרֵגן שְׁנֵא' וְאֶתְהָ עֵיף וַיַּעַ

8/ אסתר רבה *וילנא (פרשה ח

הַ וַיִּגְד לוֹ מְרַדְכִי אֵת כֹּל אֲשֶׁר קִרְהוּ, אִמַּר לְהַתֵּן לְךָ אִמּוֹר לֵה בֵן בְּנוֹ שֶׁל קִרְהוּ בֵּא עֲלִיכֶם הַה"ד (דְּבָרִים כ"ה) אֲשֶׁר קִרַּךְ בְּדֶרֶךְ

9/ משנה שכיר . מועדים מגילת אסתר ויכתב ככל אשר צוה המן (כו) להשמיד ולהרוג ולאבד

וְהִינּוּ דְבִאֲמַת כּוֹלֵי עֲלֵמָא יַדְעוּ מִהַגְּזֵרָה וּמַהֲצֵרָה שְׁבֵא עַל יִשְׂרָאֵל שְׁרָאוּ הַגְּזֵרָה בְּכַתֵּב, אֲבָל לֹא תְּתוּבּוֹנוּ עַל הַסִּיבָה מֵאִין בֵּא עֲלֵיהֶם זֹאת, כִּי הַכֹּלל חִשְׁבוּ שְׁבֵא זֹאת מִרְצוֹן וּמִזְדוּן לֵב אַחֲשׁוּרוֹשׁ וְהַמֶּן, מְרוּעַ לְבָם לְהִרְעַ לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל מְרַדְכִי נִתַּן לְבוּ לְהַתְּבוּנָן וְלִידַע שְׁלֵא מִלְּבָם יֵצֵא הַגְּזֵרָה הַזֹּאת, רַק הַסִּיבָה לִזְהָ שְׁסֵרוּ מִן הַדֶּרֶךְ שֶׁנִּחְלוּ מֵאֲבוֹתֵיהֶם וְעַזְבוּ הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ, וְהֵם הָיוּ רַק כְּלִים לְחֵרוֹן אֲף ה'... אֲבָל הַהַמּוֹן יִשְׂרָאֵל לֹא רָצוּ לְהַבִּין זֹאת שֶׁהוּא עוֹנֵשׁ מִן הַשְּׁמַיִם, רַק חִשְׁבוּ וְהִבִּינוּ שֶׁהוּא רַק מְקַרָּה מִמְּקַרֵּי הַטְּבַע וּמִמִּילָא דְּלֵא יִתְנוּ לְבָם לְהַשִּׁיב אֵל ה', זֶה שֶׁשִּׁלַּח מְרַדְכִי אֵל אִסְתֵּר וַיִּגְד לוֹ אֵת "כֹּל אֲשֶׁר קִרְהוּ", וְכַדְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ בֵּן בְּנוֹ שֶׁל קִרְהוּ בֵּא עֲלֵיהֶם כְּמֵאמַר הַכְּתוּב "אֲשֶׁר קִרַּךְ בְּדֶרֶךְ", וְהִינּוּ שֶׁזֶה כּוֹנְתוֹ שֶׁל עַמְלֶךָ לְהַכְנִיס סִפְק לְבָבָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁלֵא לְהַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָה רַק הַכֹּל בֵּא בְּמִקְרָה,

32/ תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יב עמוד א

שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי: מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה? אמר להם: אמרו אתם! – אמרו לו: מפני שנהגו מסעודתו של אותו רשע. – אם כן שבשושן יהרגו, שבכל העולם כולו אל יהרגו! – אמרו לו: אמור אתה! – אמר להם: מפני שהשתחוו לצלם. – אמרו לו: וכי משוא פנים יש בדבר? – אמר להם: הם לא עשו אלא לפנים – אף הקדוש ברוך הוא לא עשה עמהן אלא לפנים, והיינו דכתיב כי לא ענה מלבו

33/ תוספות מסכת עבודה זרה דף ג עמוד א

שלא השתחוו לכלם – אומר ר"ת לכלם לנבוכדנצר לאו עבודת כוכבים הוא אלא אנדרטי עשוי לכבוד המלך ... ועוד ראה מפ"ק דמגילה (דף יב) מפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל כליה מפני שהשתחוו לכלם וכו' הם לא עשו אלא לפנים ואם היתה עבודת כוכבים היה להם למסור עצמם על קידוש השם

34/ תלמוד בבלי מסכת מגילה דף טו עמוד ב

תנו רבנן: מה ראתה אסתר שזימנה את המן? רבי אליעזר אומר: פחים טמנה לו, שנאמר יהי שלחנם לפניהם לפח, רבי יהושע אומר: מבית אביה למדה, שנאמר אם רעב שונאך האכילהו לחם וגו', ... רבן גמליאל אומר: מלך הפכפכן היה.... רבי שמעון בן מנסיא אומר: אולי ירגיש המקום ויעשה לנו נס (שאף אני מקרנת שונאיהן של ישראל). ... אשכחיה רבה בר אבוח לאליהו, אמר ליה: כמאן תזיא אסתר ועבדא הכי? – אמר ליה: ככולהו תנאי וככולהו אמוראי

35/ והגדת מגילת אסתר 349

פלא פלאות: ככל הטעמים כיונה, להפלילו ולהפילו ומכנה למסור נפשה ובלבד שיהרג והקב"ה בוחן כליות ולב ויודע כונתה - וירגיש שהיא מקרבת את המן, ויחליט שאין לסמוך עליה עוד, ויושיע את ישראל בלעדיה! מי חכם ויבן זאת?! אלא שיסוד גדול יש כאן, שאחר המעשים נמשכים הלבבות, אף אם אין רוצים ואף מתקוממים נגד השפעת המעשים, בעל כרחנו ישפיעו עלינו והסבא מקלם הביא לכך ראייה מענין פורים. שאמרו שהגזרה נגזרה על ההשתחוה לצלם בימי נבוכדנצר ושאלו וכי משוא פנים יש בדבר, אם נגזרה למה בטלה, ועוד זכו לנס. ותרצו שאמר הקב"ה הם לא עשו אלא לפנים, השתחוו למראית עין בלבד, אף אני לא אעשה עמם אלא לפנים – ונצרכו שלושה ימי צום לילה ויום שק ואפר ... ונפדו ממות לחיים. הרי שאכן נגזרה כליה, והשאלה, אם כן מדוע והלא באמת לא השתחוו אלא למראית עין – אלא שזה כח המעשה! כרעו על ברכיהם למראית עין וקמו עובדי ע"ז!!!

26/ משנה ברורה סימן תרכב

ומפטייר ביונה שמדבר מן התשובה ועוד שאין יכולין לברוח מן הש"י.

שער הציון סימן תרכב ס"ק ו

וראיה מיונה, שהקב"ה לכה מאחו שילך וינצא, והוא מלאך בזה ונס לים, מקום שלא ישרה עליו עוד השכינה לנצלות כידוע, וראינו שנטבע צים ונצלע דגו והיה קם צמעיו כמה ימים, ולפי הנראה צולאי לא יכול להתקיים דברי ה' יתברך, ומכל מקום ראינו שסוף דבר היה שראו ה' יתברך נתקיים וילך וינצא, כן הוא האדם בעניניו.

27/ והגדת מגילת אסתר עמוד 384

יונה נשלח להחזיר את ניגוה בתשובה, חשש שאכן ישובו והדבר יעורר קטרוג על עם ישראל שאינם שבים, ובחר לברוח מארץ ישראל מקום הנבואה. ירד בספינה להפליג תרשישה. נחשוב אילו היה ממלא את שליחותו. מגיע לעיר חוטאת, בגודש חטאיה גזרה על עצמה כליה. ומזהירה שבעוד ארבעים יום תהפך. האם היה מישוה מאזין, מישוה שם לב? אין סיכוי! אבל יונה חשש וברח ומה היה? התרגשה סערה, המלחים קראו איש בשם אלהיו ולשווא. יונה נמצא ישן בירכתי הספינה וסיפר שבשלו הסער הגדול הזה. אין ברירה משליכים אותו לים והדג בולעו, והסערה הופכת לדממה. הדג הקיאו ליבשה ושב ונצטווה. הלך וקרא בניגוה, והכל נרעשו ושובו בתשובה ומדוע? כתב הרד"ק: כי אנשי האניה היו בעיר והעידו עליו כי הטילוהו אל הים וכל ענינו כאשר היה, לפיכך האמינו בנבואתו ושובו בתשובה שלמה! הרי לנו שעל ידי בריחתו התעצמה נבואתו ופעלה פעולתה!

28/ אסתר פרק ו פסוק ד

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ כִּי בְּזוּזָר וְהֶמֶן בָּא לְזוּזָר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַזֶּה וַיִּזְעֹנֶהוּ לְאִמֹר לְמֶלֶךְ לְתַלּוֹת אֶת־מַרְדֵּכַי עַל־הַעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לוֹ:

29/ אסתר רבה ז'ילטא (פרשה י סימן ב

ב לתלות את מרדכי על העץ אשר הכין לו, תנא לו הכין, ועליו נאמר (שם /תהלים/ ז) ולו הכין כלי מות חציו לדולקים יפעל בור כרה ויחפרוה ויפול בשחת יפעל.

2: בראשית פרק לו

(כה) וַיֵּשְׁבוּ לְאֶכְל־לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיֵּרְאוּ וַהֲגֵה אַרְצוֹת יִשְׂמֵעֵאלִים בָּאָהּ בְּמִלְעָד וַיִּגְמְלֵיהֶם וַיִּשְׂאִים נִכְאֹת וַיִּצְרִי וְלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרַיִם:

רש"י

וגמליהם נושאים וגו' – למה פרסם הכתוב את משאם, לכודיע מתן שכרן של דלוקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן שריחן רע, ולזה נזמנו צמחים שלא יוזק מריח רע:

31/ תלמוד בבלי מסכת ערכין דף טז עמוד ב

עד היבן תכלית יסורין (סוף מדת יסורין כלומר יסורין שאין פחותין מהן). אמר רבי אלעזר: כל שארגו לו בגד ללבוש ואין מתקבל עליו (שאינו למדתו כהגון ולענ הוא לו). מתקיף לה רבא זעירא, ואיתימא רבי שמואל בר נחמני, גדולה מזו אמרו: אפילו נתכוונו למזוג (כוס של יין צמים חמין). בחמין ומזגו לו בצונן, בצונן ומזגו לו בחמין, ואת אמרת כולי האי! מר בריה דרבינא אמר: אפילו נהפך לו חלוקן (שלא נצטק) כסדר ולניד להופכה ולפושטה. רבא, ואיתימא רב חסדא, ואיתימא רבי יצחק, ואמרי לה במתניתא תנא: אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלש ועלו בידו שתיים (איכא טיחא למהדר ולמשקל שליטת). דווקא שלש ועלו בידו שתיים, אבל שתיים ועלו בידו שלש לא, דליכא טיחא למישרייהו

9-10 – ממרדכי היהודי אנו למדים כיצד מתנהג היהודי היודע וחי את הידיעה שאין מקרה בעולם.

לפני שאסתר נלקחת לבית המלכות מרדכי מצווה אותה אשר לא תגיד את עמה ואת מולדתה. למה? מבאר רש"י כדי שיחשבו שהיא מעם בזוי וישלחו אותה הביתה. נשים לב שכל עוד אסתר לא נבחרה למלכה מרדכי עושה השתדלות שאסתר לא תהיה שם. אבל מה קורה אחרי שנלקחה? מרדכי מבין שרצון ה' שאסתר תהיה שם הוא אחד משני אנשים שחשו לרמז של הקב"ה. מרדכי לא מתעצבן, לא מתייאש, לא מאבד עשתונות, הוא מחשב מסלול מחדש ומתאים את עצמו לרצון האלוהי. אין זה מקרה שאסתר נלקחת לבית הנשים הכל מאיתו יתברך.

נשאל את עצמנו כמה פעמים אנחנו מאבדים את העשתונות. ילדים חולים ומישהו צריך להשאר איתם בבית ולא ללכת לעבודה, שולחים קורות חיים ולא מקבלים תשובה, מחפשים אשה ולא מוצאים, מחכים לילדים ולא נפקדים וכו'. הגישה שאנו למדים ממרדכי זה להשתדל ולנסות להתקדם לאן שצריך, אבל לא לאבד עשתונות, לדעת שאין מקרה בעולם, הכל בא בהשגחה. את הידיעה הזו לא מספיק לדעת, אלא צריך לחיות אותה. כשם שאנו צריכים לדעת שיש לנו חובת השתדלות אנו צריכים לדעת שההשתדלות לא פועלת כלום. הידיעה הזו צריכה להביא אותנו לשלמות נפש. שני זוגות שלא מצליחים להפקד, שניהם הולכים לטיפולים, זוג אחד שבור ורצוף אחר כל כשלוון, הזוג השני נשאר רגוע ודבק במידת השמחה. מה ההבדל ביניהם? שזה עושה את חובת ההשתדלות שלו ויודע שהכל מאיתו יתברך, וזה פועל וחושב שביד הרופאים להושיעו ומשום כך מתאכזב כל פעם שהם נכשלים.

11-18 – עלינו לדעת שכאשר האדם לא חי את האמונה שהכל מאת ה', והוא יפעל וינסה לשנות את המציאות, לא רק שאינו יצליח אלא הוא בעשר אצבעותיו יגרום לכך שרצון ה' בו יבוא וכל חששותיו יתגשמו לנגד עיניו.

אחי יוסף חוששים מכך שיוסף ימלוך עליהם, הם מוכרים אותו למצרים ודרך מכירה זו אכן החשש שלהם התממש.

החוזים בכוכבים אומרים לפרעה שראו שמושיען של ישראל ילקה על המים, פרעה מיד מצווה לזרוק את הזכרים ליאור. יוכבד יודעת שאי אפשר להשאיר את התינוק בבית ושולחת אותו ליאור, בת פרעה רואה אותו, לוקחת אותו ומגדלת אותו בבית פרעה. משה גדל בבית מלכות הוא לומד איך מתנהג מנהיג, הוא מקבל כלים להנהגה. אז מה יצא מהציווי של פרעה לזרוק את הזכרים ליאור? יצא מושיען של ישראל!!!

גוי שגר בשכנות עם יוסף מוקיר שבת חולם חלום שכל כספו עובר ליוסף. מה עושה? מוכר את כל ממונו וקונה אבן יקרה ושם אותה בכובע שלא תלך לאיבוד. הולך על הנהר באה רוח והכובע עף, בא דג ובולע האבן, בא יוסף וקונה הדג ומצא את האבן. באמת מסובך היה להעביר את כל הממון כשהוא מפוזר, הרבה יותר קל לכנס את כל הממון לאבן וכך להעביר אותו, ומי גרם לכך הגוי שחשב שהוא יכול לשלוט במציאות....

סיכום:

1-2 – הרמב"ן בהקדמתו לספר שמות כותב שעניינו של ספר שמות לספר על עניין הגלות הראשונה והגאולה. יעקב ובניו גולים למצרים ונחשבים בבחינת גולים עד השלב בו נבנה המשכן והשרה הקב"ה את שכינתו על ישראל ומאותו רגע נחשבו לגאולים.

כאשר אנו מתבוננים בפסוקים האחרונים בספר שמות יש קושי. במקום לסיים בנאמר בפסוק ל"ה שכבוד ה' שכן על האהל. התורה ממשיכה לספר על עמוד הענן שבהעלותו בני נסעו וכל עוד לא עלה, ישראל נשארים במקומם.

לשם מה הוצרך הספר לסיים בנתון טכני זה, הרי כבר הכרנו את העובדה הזו מפרשת מסעי? האם לא נכון יותר לסיים את הספר באמירה שה' השרה את שכינתו, כפי שביאר הרמב"ן שמאז נחשבו גאולים?

3-4 – בגמרא מובאת שיטת ר' יוסי במלאכת סותר, אין סותר חייב עד שיסתור על מנת לבנות במקומו. שואלת הגמרא, הרי מלאכות שבת נלמדו ממלאכות המשכן ומלאכת סותר במשכן היתה שלא על מנת לבנות במקומו? מתרצת הגמרא כיון שכתוב "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו" כסותר על מנת לבנות במקומו.

כוונת הגמרא לומר שמקומו של היהודי הוא היכן שה' משרה את שכינתו, וה' משרה שכינתו על עושי רצונו, לכן כאשר אומר הקב"ה, תפרק כאן, ותבנה שם, גם אם בעיניים האנושיות זה נראה שסותרים במקום אחד ובונים במקום אחר, באמת הבניין והסתירה הם באותו מקום, במקום בו ה' השרה שכינתו!!!

במעלה גדולה היו ישראל שהלכו אחרי הענן, תארו לכם הולכים הולכים והולכים ופתאום עוצרים, עומד משה רבינו ואומר לבנות את המשכן, כולם פותחים אוהלים, הולכים לנוח, מרגיעים את התינוקות, מתרגלים למקום החדש מתחילים לצבור כוחות ופתאום השכמה, הפקידים מכריזים לאסוף הכל ולהתארגן ליציאה, העם שואל מה קרה הרי רק עכשיו הגענו, ועונים לו, הענן עלה, איש לא פוצה פה, הענן עלה אז נוסעים!!! אין זו חוכמה לראות את הנהגת ה' כשזה מסתדר לנו, החכמה הגדולה היא לראות את הנהגת ה' כשזה לא בדיוק מסתדר לפי מה שחשבנו.

5-8 – עמלק פוגש את ישראל מעט זמן אחר יציאתם מארץ מצרים. "אשר קרך בדרך", מה מגמתו של עמלק? כיצד הוא רוצה לפגוע באמונת ישראל? והתשובה "קרך" כלומר במקריות. לא הכל בהנהגה אלוקית, יש מקרה בעולם.

במדרש מבואר שעמלק גנב נפשות תחת ענני הכבוד, למה המדרש מציין זאת? כיון שענני הכבוד מסמלים את האנטי, אין מקריות, על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו, כל מה שקורה ליהודי הוא בהשגחה, את היסוד הזה עמלק מנסה לקעקע.

כשמרדכי רוצה לומר לאסתר מול מה אנו צריכים להתמודד כדי לבטל את הגזירה, הוא אומר לה "קרהו בא עליכם", עם ישראל נשבה בתוך במקריות ואם אנחנו רוצים גאולה עלינו לחזק את האמונה שאין מקרה בעולם.

מפני שהשתחוּו לצלם" ואם לא היו משתחוּוים והיו ממשיכים להתנהג כמו שה' ציווה? אז המן היה ממשיך להיות שר במלכות אחשורוש ולא היו נכנסים לו כל מיני ג'וקים ורעיונות לראש.

חברים יקרים!

עמלק זה "מקרה", אין לנו היום אפשרות למחות עמלק בשר ודם, עלינו להתבונן בנקודה העמלקית ולראות איפה אנחנו נגועים בה ולעקור אותה מחיינו. נדע שאין מקרה והכל בהשגחה, נדע שאנו משתדלים ולא פועלים, נדע שהבחינה אם אנו משתדלים או פועלים היא במצב רוחנו, אם אנו מתייאשים, כועסים, עצובים, סימן שיש עבודה, אם אנו שלווים, רגועים, שמחים ומודים סימן שאנחנו בכיוון הנכון.

שבת שלום וראש חדש אדר ב שמח!!!

יונה הנביא בורח, לא רוצה לעשות את השליחות שלו כדי לא לעורר קטרוג על עם ישראל. בורח לים באה סערה והוא יושב נרדם, זורקים אותו לים ודג בולע אותו, כולם רואים איך בולע ואיך ניצל ומבינים שיש כאן אדם מיוחד. מגיע לניונה ומוכיחם, למה שיקבלו את תוכחתו? באמת לא היו מקבלים אילו לא היו רואים את הניסים שנעשו לו, נמצא שיונה על ידי בריחתו גרם לכך שניונה תחזור בתשובה.

המן מכין עץ לתלות את מרדכי, חושב שיכול להלחם בקב"ה, חושב שיכול ללכת נגד רצונו ולא הבין שאת העץ הכין לעצמו.

19-20 – אחר שראינו שאין מקרה ודוקא הנסיון להלחם במציאות זה הדבר שיממש את כל חששותינו, עלינו לדעת שלא רק שאין מקרה במקרו, אלא אין מקרה גם במיקרו. שום דבר לא קורה ללא השגחה.

יוסף מורד מצרימה על ידי ארחות ישמעאלים שמעבירים בשמים למצרים. למי איכפת מהבשמים? יוסף עומד לעבור תקופה נוראית ומה שחשוב זה בשמים?! וכי נראה לכם שיוסף שם לב לבשמים?! האחים שלו ניסו להרוג אותו, זרקו אותו לבור, מכרו אותו למצרים ומה שיטריד אותו זה ריח לא נעים? והתשובה כן!! אם לא מגיע לו להריח ריח רע אז לא יריח. תשאלו למי איכפת בכלל? והתשובה לקב"ה!

בגמרא מבואר שכשאדם צריך לשלם לנהג אוטובוס שלושה מטבעות ויצאו לו שניים אלו ייסורים. הכין קפה והתקרר לו אלו ייסורים, לבש בגד הפוך אלו ייסורים, אין מקרה הכל בהשגחה, אם לא מגיע לך, זה לא יבוא!

21-22 – נחזור למגילה. תלמידיו של רשב"י שאלו למה התחייבו אותו הדור כלייה. ענה רשב"י משום שהשתחוּו לצלם, שאלו אם ככה למה ניצלו וענה להם שלא התכוונו לשם ע"ז ובתו"ס מבואר שבאמת נראו כעובדי ע"ז רק כלפי חוץ אבל בפנים נשאר נקיים. ותמוה אם באמת לא חטאו אז למה התחייבו כלייה???

23-24 – אסתר מזמנת את המן למשתה, הרבה דעות נאמרו בגמרא למה, אליהו אמר שכולם נכונות, כל הדעות סוברות שהכל היה כדי להפיל את המן בפח, מלבד דעה אחת, דעת רבי שמעון בן מנסיא "אולי ירגיש המקום ויעשה נס" ומבאר רש"י שהקב"ה יראה שמקרבת את שונאיהן של ישראל ולא תהיה ברירה אלא לגואלם כי גם המלכה ששלח להושיע את ישראל גם היא התפתתה. ותמוה, הרי אליהו אמר שכל התשובות נכונות ובטח ואם אליהו אמר אז כך היה, אם כן אם הקב"ה יודע מגמתה, למה ש"התרגש" מכך שמקרבת שונאיהם של ישראל". והתשובה ש"אחר המעשים נמשכים הלבבות" וגם אם כוונתה לשמים כיון שעושה מעשה שנראה כמעשה של קרוב זה משפיע על הנפש ואסתר תגרר אחר המן ודבר זה יגרום לקב"ה להביא ולמהר את הגאולה.

אמנם ישראל לא חטאו אבל סוף סוף השתחוּו ואף אם לא התכוונו לע"ז בשעה שהתשחוּו, מי יודע מה היה כשהתרומו. ואיך כל זה קשור למה שלמדנו היום? ישראל נהנו מסעודתו של אותו רשע, הם משתחוּוים כי יש סכנה שרובצת עליהם, הם מתחנפים ומראים הערכה למלכות אחשורוש, למה? כי הם חוששים, הם חושבים שאחשורוש הוא זה שמחליט מה יהיה ולא מבינים שהוא רק שליח ולא מבינים שבנסיונות שלהם לבטל הגזירה מאחשורוש הם מביאים עליהם גזירה אלוקית. "מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כלייה?"

